

Masterthesis

Zorgen omtrent Welzijn en Veiligheid in het Basisonderwijs

Een Onderzoek naar de Factoren die de Besluitvorming Beïnvloeden
om Vermoedens van Kindermishandeling te Rapporteren.

Silvia Hoeksema, S4489209

**rijksuniversiteit
groningen**

Faculteit Gedrag- en Maatschappijwetenschappen
PAMA 5166: Masterthese orthopedagogiek (half jaar variant)

Thesisbegeleider: A.G. van Assen MSc.

2e beoordelaar: Dr. S. van der Steen

27 januari 2021

6673 woorden (APA7)

Abstract

Background: Child maltreatment is a complex social problem. Despite the development of various interventions in recent decades, there is still a considerable prevalence. However, the exact prevalence is not easy to determine, because child maltreatment often takes place out of our sight and the ambiguity of the signals makes it difficult to detect child maltreatment. Because of their daily interaction with their students, teachers are in a good position to signal child maltreatment. In spite of that good position to recognize child maltreatment, research has shown that the share of child maltreatment reports from schools in the Netherlands is significantly lower than in surrounding countries (Middel et al., 2019). **Objective:** This exploratory qualitative study is designed to identify what factors play a role in teachers' reporting their concerns about child maltreatment to child protection service. **Methods:** 8 semi-structured interviews on teachers' experiences with signaling and reporting child maltreatment were conducted and transcribed. Then the factors that were mentioned to play a role in reporting, were inductively coded. **Results:** The study showed that case-, teacher- and organizational characteristics play a role in whether or not to report. The results showed that teachers doubted whether the amount and quality were sufficient for reporting. Furthermore, doubt and fear about the consequences of a report impeded reporting. On the other hand support from colleagues and management appeared to be more of a stimulus for reporting child maltreatment. **Discussion:** Because of the small sample size caution should be exercised when generalizing the research results. Nevertheless these results can be seen as indicators. Future research should focus on replicating the results in a broader study and an effective way to enlarge teachers' skills in recognizing and interpreting signals. In addition, more knowledge about the various tasks of the child protection service, can lead to smaller thresholds to report their concerns.

Sleutelwoorden: kindermishandeling, onderwijsprofessionals, belemmerende factoren, bevorderende factoren, zorgmelding

Samenvatting

Kindermishandeling is een complex sociaal-maatschappelijk probleem. Ondanks diverse interventies in de afgelopen decennia is er nog steeds sprake van een aanzienlijke prevalentie. De exacte prevalentie is echter niet goed vast te stellen, omdat kindermishandeling zich vaak buiten ons zicht afspeelt en de ambiguïteit van de signalen het moeilijk maakt om kindermishandeling te kunnen signaleren. Vanwege hun dagelijkse interactie met hun leerlingen zijn leerkrachten in een goede positie om kindermishandeling te signaleren. Toch blijkt uit onderzoek dat het aandeel het aandeel zorgmeldingen vanuit het onderwijs in Nederland significant lager ligt dan in andere onderzochte landen (Middel et al., 2019).

Dit verkennende kwalitatieve onderzoek is bedoeld om vast te stellen welke factoren een rol spelen bij het melden van zorgen bij Veilig Thuis door onderwijsprofessionals. Er zijn acht interviews afgenomen over de ervaringen van leerkrachten met vermoedens van kindermishandeling. Vervolgens werden, vanuit de getranscribeerde interviewteksten, alle genoemde factoren die een rol te spelen in het wel of niet melden, inductief gecodeerd.

Uit een analyse van die coderingen is naar voren gekomen dat zowel casus-, als leerkracht- en organisatiefactoren een rol spelen. De mate van *duidelijkheid* (hoeveelheid en kwaliteit van de signalen) is de meest genoemde overweging. Daarnaast weegt mee of de onderwijsprofessional *hulp en steun vanuit de organisatie* krijgt. Specifieke belemmerende factoren zijn *angst en onzekerheid* van de onderwijsprofessional en de (voorgenomen) aanwezigheid van *hulpverlening* in het gezin. Specifieke *overtuigingen* over de meerwaarde van melden kunnen juist bevorderend werken.

Hoewel dit een kleinschalig verkennend onderzoek betreft, dat beperkingen kent op sociaal-demografisch gebied, kunnen deze uitkomsten wel worden gezien als indicatoren.

Op basis van de bevindingen die uit dit onderzoek naar voren zijn gekomen, kunnen enkele aanbevelingen voor nader onderzoek worden gedaan, waaronder het repliceren en specificeren van de resultaten in een breder onderzoek. Ook onderzoek naar effectieve manieren om de vaardigheden van leraren in het herkennen en interpreteren van signalen te vergroten is aanbevolen. Tenslotte wordt aangedragen dat meer kennis over de verschillende taken van de kinderbescherming kan leiden tot lagere drempels bij de onderwijsprofessionals om hun zorgen te melden.

Inhoudsopgave

Abstract	2
Samenvatting	3
Kindermishandeling	5
Gevolgen van Kindermishandeling	5
Onduidelijke Prevalentie	6
Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	7
Weinig Meldingen door Onderwijsprofessionals	8
Factoren in Besluitvorming om Zorgen te Melden	8
Doelstelling en Vraagstelling	9
Leeswijzer	10
Methode	10
Onderzoeksdesign	10
Doelpopulatie en Steekproef	10
Instrument	11
Procedure	12
Analyse	12
Resultaten	13
Belemmerende Factoren	13
<i>Casusfactoren</i>	13
<i>Leerkrachtfactoren</i>	14
<i>Organisatiefactoren</i>	15
Bevorderende Factoren	15
<i>Casusfactoren</i>	15
<i>Leerkrachtfactoren</i>	16
<i>Organisatiefactoren</i>	16
Conclusie en Discussie	17
Beperkingen van het Onderzoek	18
Aanbevelingen	19
Literatuurlijst	22
Bijlage A	30
Bijlage B	33
Bijlage C	37

Kindermishandeling

Kindermishandeling is een complex maatschappelijk probleem, waar in beleid en hulpverlening sinds vele jaren aandacht voor is. In het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind, waaraan Nederland zich al in 1989 verbonden heeft, onderschrijven alle ondertekende landen hun inzet om kinderen te beschermen tegen alle vormen van kindermishandeling (Verenigde Naties, 1989, Artikel 19, lid 1). Onder kindermishandeling worden alle bedreigende en gewelddadige uitingen van een volwassene ten opzichte van een kind verstaan, te weten lichamelijke mishandeling en/of verwaarlozing, psychische mishandeling en/of verwaarlozing, seksueel misbruik en combinaties van deze vormen (Vink et al., 2020). Ook het getuige zijn van huiselijk geweld valt onder kindermishandeling (Augeo, n.d.; Van de Putte, 2013). In dit onderzoek wordt kindermishandeling gedefinieerd als:

Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. (Jeugdwet, 2021, Artikel 1.1)

Gevolgen van Kindermishandeling

De negatieve gevolgen van kindermishandeling voor het kind zijn over het algemeen groot. Naast het directe letsel ten gevolge van de mishandeling, kan het ook gedrags- en ontwikkelingsproblematiek tot gevolg hebben (Augeo, 2015; Chitiyo & Pietrantonio, 2019). Zo heeft kindermishandeling vaak een negatieve impact op de onderwijsprestaties en op het psychologisch en emotioneel welzijn. Deze negatieve consequenties gelden niet enkel in de periode dat de kindermishandeling plaatsvindt, maar werken door in de volwassenheid. Zo blijkt dat er bij slachtoffers van kindermishandeling vaak sprake is van psychische stoornissen op latere leeftijd (Chitiyo & Pietrantonio, 2019; Cuijpers et al., 2011; Felitti et al., 1998; Geurts, n.d.-a) en blijkt er een grotere kans op middelenmisbruik en werkeloosheid op volwassen leeftijd (Felitti et al., 1998; Geurts, n.d.-b; Gilbert et al., 2009; Thielen et al., 2016; Van Gemert, 2019). De persoonlijke gevolgen van kindermishandeling hebben indirect ook negatieve maatschappelijke gevolgen, zoals extra kosten voor (geestelijke) gezondheidszorg en arbeidsverzuim (Speetjens et al., 2016; Van Gemert, 2019). Tenslotte kan de problematiek

doorwerken in de opvoeding van de eigen kinderen en daarmee intergenerationeel van aard zijn (Hogendorp, 2016; Lünemann & Pels, 2013; Van den Berg, 2021).

Onduidelijke Prevalentie

Uit diverse onderzoeken komt naar voren dat kindermishandeling wereldwijd een veelvoorkomend probleem is (Gilbert et al., 2008). Schattingen van de prevalentie van kindermishandeling verschillen echter aanzienlijk tussen onderzoeken. Zo gaf, in een zelfrapportageonderzoek door Vink et al. (2016), bijna 27% van de kinderen in groep 7 en 8 van het regulier basisonderwijs in Nederland aan ooit met één of meerdere vormen van kindermishandeling te maken te hebben gehad. In de praktijk worden echter minder vermoedens van kindermishandeling bij het advies- en meldpunt voor kindermishandeling (Veilig Thuis) gemeld. Op basis van gerapporteerde vermoedens, schatten Alink et al. (2017) de prevalentie van kindermishandeling in Nederland namelijk tussen de 90,000 en 127,000, oftewel 2,6% tot 3,7% van de kinderen. Deze cijfers van gerapporteerde vermoedens zouden echter moeten worden gezien als ondergrens, aangezien niet alle gevallen van kindermishandeling gesignaleerd en gemeld worden (Van der Put & Assink, 2017). Gilbert et al. (2008) schatten dat slechts een tiende van het aantal gevallen van kindermishandeling gerapporteerd wordt.

Dat de prevalentiecijfers op basis van meldingen, zowel in Nederland als daarbuiten, niet betrouwbaar zijn (Van der Put & Assink, 2017), komt onder andere doordat niet alle gevallen opgemerkt worden. Het probleem doet zich immers grotendeels voor in de private omgeving en er rust een taboe op het onderwerp (Ten Boom & Wittebrood, 2019). Schaamte en loyaliteit zouden betrokkenen er veelal van weerhouden om over het geweld te praten (Tierolf et al., 2014). Steketee (2017) geeft aan dat het over het algemeen niet eenvoudig is om te herkennen of vast te stellen of er sprake is van kindermishandeling. Dat zou enerzijds kunnen komen doordat er veel factoren zijn die maken dat cases van kindermishandeling sterk kunnen verschillen. Zo kan naast het uiteenlopen van de aard en ernst van de mishandeling, bijvoorbeeld ook de chroniciteit en context verschillen (Putnam-Hornstein et al., 2013; Steketee et al., 2020; Vink et al. 2020). Anderzijds komt het ook voor dat mensen er (onbewust) toe neigen slecht nieuws zo ongeloofwaardig te achten, dat men geneigd is die informatie lange tijd te negeren of bagatelliseren (Bunting et al., 2010; CCE Pro, 2016). In het verlengde daarvan ligt het knelpunt dat beroepskrachten er vaak voor zouden terugschrikken om zorgen en ongemakkelijke kwesties aan de orde te stellen (Baartman, 2013; Vuijsje,

2016). Ondanks signaleringslijsten en protocollen blijft het daardoor lastig voor mensen om kindermishandeling te signaleren en rapporteren.

Uit onderzoek blijkt dat onderrapportage een essentieel probleem is in het tegengaan van kindermishandeling. Als professionals signalen niet oppikken en/of onderrapporteren, zullen mishandelde kinderen immers onvoldoende bescherming en behandeling krijgen (O'Toole et al., 1999), terwijl de urgentie om kindermishandeling aan te pakken groot is vanwege de eerdergenoemde consequenties. Het melden van zorgen dus van belang. Allereerst om vast te kunnen stellen of er sprake is van kindermishandeling. Daarmee kan vervolgens de ernst van de situatie duidelijk gemaakt worden en uitgelegd worden waarom er hulp moet worden ingezet (Steketee, 2017; Tierolf et al., 2014).. Ook voor het kind kan het verhelderend zijn om te horen dat de thuissituatie ongezond is en er daarom hulp komt (Van Gemert, 2019). Uit onderzoek blijkt dat het noodzakelijk is (specialistische) hulpverlening in te zetten met als doel de onveilige situatie te kunnen stoppen en daarmee indringender schade, die de onveilige (thuis)situatie met zich meebrengt, te voorkomen (Augeo, 2015; Tierolf et al., 2014; Van Rooijen et al., 2018).

Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

De onderrapportage speelt een rol in het gegeven dat het aantal gevallen van kindermishandeling al jaren niet daalt, ondanks enkele landelijk en regionaal gecoördineerde aanpakken (Vuijsje, 2016). Er zijn in Nederland inmiddels tools ontwikkeld die de professionals die met kinderen in aanraking komen moeten helpen vaker en adequater te reageren op vermoedens van kindermishandeling. Zo bestaat er sinds 2013 een Meldcode Kindermishandeling (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, n.d.). Bij vermoedens van kindermishandeling dienen professionals uit bijvoorbeeld de gezondheidszorg, onderwijs en justitie die meldcode te volgen. De meldcode is bedoeld als houvast en als instrument om in gezamenlijkheid de juiste stappen te zetten (Bosdriesz et al., 2019). Alle zorgmeldingen worden gedaan bij de organisatie Veilig Thuis, het Advies- en Meldpunt voor Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Zij hebben, zowel een adviserende als coördinerende en regisserende rol in het geheel (Baeten et al, 2019). Per 2019 is de meldcode aangepast door, per beroepsgroep, een afwegingskader toe te voegen. Er is sindsdien ook een meldcode die specifiek toegespitst is op het onderwijs. In de nieuwe situatie vervalt in de laatste stappen het onderscheid tussen hulpverlening organiseren of melden; je doet een melding en na overleg met Veilig Thuis kan je ook de hulpverlening activeren. Dit heeft tot doel dat Veilig Thuis bijvoorbeeld weet dat het al eerder misging, indien er na enige

tijd weer een melding van een andere professional binnenkomt (Van Dijk, 2019). Hoewel er in Nederland geen meldplicht bestaat, zijn scholen wel verplicht de meldcode in hun beleid te verwerken (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2013). De onderwijsinspectie heeft tot taak erop toe te zien of scholen dit voldoende organiseren en bijhouden (Inspectie van het Onderwijs, n.d.).

Weinig Meldingen door Onderwijsprofessionals

Naast de algemene onderrapportage, valt er nog iets anders op: binnen alle wél gerapporteerde cases, blijken Nederlandse onderwijsprofessionals relatief weinig zorgmeldingen te doen vergeleken met hun collega's in andere landen. Uit onderzoek van Middel et al. (2019) weten we dat in nabijgelegen Westerse landen als Engeland en Duitsland de meeste zorgen gerapporteerd worden door professionals uit het onderwijs. Hoewel de data iets minder actueel zijn, blijkt dit eveneens in de Verenigde Staten het geval te zijn (Gilbert et al, 2009). Het aandeel meldingen door onderwijsprofessionals ligt in die landen op 20,5% in Duitsland, 25% in Engeland (Middel et al.,2019) en op 16,5% van alle meldingen in de Verenigde Staten (Gilbert et al., 2009). In Nederland omvat deze beroepsgroep slechts 3,3% van het aandeel zorgmeldingen (Middel et al., 2019). Dat is een opvallend gegeven, aangezien onderwijsprofessionals zich, vanwege hun dagelijkse interactie met kinderen, in een gunstige positie bevinden om kindermishandeling te kunnen signaleren (Bryant, 2009; Sikes et al., 2010; Sinanan, 2011; Vuijsje, 2016). De onderwijsprofessionals in het basisonderwijs hebben bovendien vaak langdurige relaties met de leerlingen en zijn bekend met het gezinssysteem van het kind (Bryant, 2009). Uit landelijke cijfers blijkt dat elke klas gemiddeld ten minste één leerling telt die slachtoffer is van kindermishandeling (Dopper & Bosdriesz, 2019; Vuijsje, 2016). Het is dus aannemelijk, dat leerkrachten op meerdere momenten in hun loopbaan een leerling treffen die slachtoffer is.

Factoren in Besluitvorming om Zorgen te Melden

Uit onderzoeken blijkt dat dat er diverse factoren zijn die mogelijk een rol spelen bij het wel of niet melden van zorgen over kindermishandeling. Zo suggereert onderzoek van Walsch et al. (2008) dat er vaak sprake is van terughoudendheid bij professionals om hun zorgen te melden, vanwege het complexe besluitvormingsproces dat daaraan voorafgaat. In zo een besluitvormingsproces zou het oordeel over het welzijn van het kind afhankelijk zijn van de ingeschatte hoeveelheid risico, bezorgdheid of bewijskracht (Baumann et al., 2011). Ook

zouden daarin persoonlijke opvattingen van de professional over wat goed is voor het kind of over de kwaliteit van hulpverleningsorganisaties een rol spelen (Baumann et al., 2011; Kesner & Robinson, 2002). Dat besluit om te melden, zo blijkt vanuit diverse internationale empirische literatuur, wordt vaak beïnvloed door aspecten uit de volgende overkoepelende factoren: casusfactoren, leerkrachtfactoren en organisatiefactoren (Ayling et al., 2019; Baartman, 2013; Baumann, et al., 2011; Bunting et al., 2010; O'Toole et al., 1999; Ricks et al., 2019; Walsh et al., 2008). De concrete belemmeringen zouden onder andere verband houden met de moeilijkheid van signaleren en interpreteren, een vrees om te snel conclusies te trekken en de schroom zich te mengen in privé-zaken (Stam, 2005). Bovendien zouden professionals, als gevolg van hun onzekerheid en ongelooft, geneigd zijn tot de zogenaamde Rule of Optimism (Child Protection Lessons, 2012), waarbij men zorgwekkende signalen onbewust positiever interpreteert, waardoor minder bezorgdheid gewekt wordt (bijvoorbeeld fysiek letsel als speelongelukje wegzetten of het overschatten van de mogelijkheden en intenties van ouders).

Doelstelling en Vraagstelling

Ondanks de introductie van formele kaders zoals de meldcode en signaleringslijsten lijken leerkrachten in Nederland slechts een beperkt aandeel van de zorgmeldingen te doen (Middel et al., 2019). Hoewel uit de literatuur diverse factoren naar voren komen die mogelijk een rol spelen bij het melden van kindermishandeling (Ayling et al., 2019; Baartman, 2013; Baumann, et al., 2011; Bunting et al., 2010; O'Toole et al., 1999; Ricks et al., 2019; Stam, 2005; Walsh et al., 2008), is er geen onderzoek bekend naar de overwegingen bij zorgmeldingen van leerkrachten in het Nederlandse basisonderwijs. Dit verkennende onderzoek richt zich op de afwegingen die onderwijsprofessionals in het basisonderwijs maken, nadat zij signalen van kindermishandeling hebben opgemerkt. De focus ligt daarbij op het achterhalen welke aspecten zij in hun besluitvorming laten meewegen om hun zorgen specifiek wel of niet te rapporteren bij Veilig Thuis.

De doelstelling van dit verkennende onderzoek is het in kaart brengen welke afwegingen Nederlandse onderwijsprofessionals in het basisonderwijs maken na het signaleren van kindermishandeling. Het gaat dan voornamelijk om het achterhalen van bevorderende en belemmerende factoren die meespelen in de afweging om het vermoeden van kindermishandeling al dan niet bij Veilig Thuis te rapporteren. De onderzoeksvraag van dit onderzoek luidt:

- *Welke factoren spelen een rol voor onderwijsprofessionals om hun zorgen wel of niet bij Veilig Thuis te rapporteren?*

Daarbij worden de volgende deelvragen onderscheiden:

- *Welke factoren leiden ertoe dat een onderwijsprofessional tot een zorgmelding overgaat (stimulerende factoren)?*
- *Welke factoren leiden ertoe dat een onderwijsprofessional ervan afziet om een zorgmelding te doen (belemmerende factoren)?*

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat een beschrijving van de toegepaste onderzoeksmethode. Vervolgens worden de resultaten van het onderzoek weergegeven in hoofdstuk 4, waarbij de bevindingen worden uitgesplitst naar belemmerende en bevorderende factoren. Tot slot worden de conclusie en discussie besproken in hoofdstuk 5, met daarbij enkele aanbevelingen voor zowel vervolgonderzoek als voor de praktijk.

Nota bene: In dit onderzoek zal de uitdrukking ‘zorgmelding doen’ en de term ‘rapporteren’ worden afgewisseld, hoewel er hetzelfde mee wordt bedoeld: het formeel melden van een vermoeden van kindermishandeling bij meldpunt Veilig Thuis.

Methode

Onderzoeksdesign

In deze kwalitatieve casestudy zijn, aan de hand van acht retrospectieve semigestructureerde interviews, stimulerende en belemmerende factoren voor het doen van zorgmeldingen door onderwijsprofessionals in kaart gebracht.

Doelpopulatie en Steekproef

De doelpopulatie voor het huidige onderzoek bestond uit onderwijsprofessionals in het Nederlandse reguliere basisonderwijs. De groep onderwijsprofessionals bestond uit leerkrachten en intern begeleiders. Leerkrachten vielen binnen deze populatie vanwege hun positie in relatie tot het kind, waarin zij als eerste signalen kunnen oppikken (Bryant, 2009; Sinanan, 2011). Intern begeleiders waren onderdeel van de onderzoekspopulatie, aangezien zij

vanuit de meldcode veelal aangewezen zijn als aandachtsfunctionaris met betrekking tot kindermishandeling (School en Veiligheid, 2021; Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2018). Er zijn zowel leerkrachten met als zonder ervaring met melden meegenomen in de steekproef, omdat de argumenten van beide groepen relevant waren voor het onderzoek.

Vanuit praktische overwegingen, waaronder het korte tijdpad om participanten te werven en de bereikbaarheid (toen de intentie nog was de interviews op de werkplekken af te nemen), was gekozen voor een gemakssteekproef. De onderzoekspopulatie was beperkt tot onderwijsprofessionals van basisscholen in Noord-Nederland. In Tabel 1 zijn overige relevante kenmerken van de participanten weergegeven.

Tabel 1

Kenmerken van de Participanten in het Onderzoek ‘Zorgen omtrent Welzijn en Veiligheid’

Participanten	Functie	Jaren werkervaring	Ooit betrokken geweest bij zorgmelding
A	Leerkracht	18	ja
B	Leerkracht	12	nee
C	Intern begeleider	15	nee
D	Intern begeleider	37	ja
E	Leerkracht	16	ja?
F	Leerkracht	5	nee
G	Leerkracht	6	nee
H	Intern begeleider	22	ja

Noot. Participant E was niet zeker of er ooit een formele zorgmelding is gedaan, maar vermoedt dat de directeur dat, in een specifieke casus, wel heeft gedaan.

Instrument

Om te onderzoeken welke factoren onderwijsprofessionals laten meewegen bij het wel of niet rapporteren van zorgen omtrent kindermishandeling, zijn semigestructureerde episodische interviews afgenomen (Flick, 2018). Eerst zijn de participanten aan de hand van open vragen bevraagd over hun eigen ervaringen met betrekking tot zorgen om het welzijn of

de veiligheid van een leerling. Daarbij is gevraagd naar specifieke casussen, waarin zij zorgen hebben gehad om het welzijn en/of de veiligheid van een leerling. Daarbij ging het voornamelijk over welke afwegingen gemaakt werden en tot welke beslissingen dat leidde. Vervolgens is er op dezelfde open wijze gevraagd naar eventuele contrasterende casussen (casus waarin men tot een tegengesteld oordeel kwam), opdat zowel ervaringen waarbij wél een zorgmelding is gedaan, als ervaringen zonder formele melding konden worden besproken. Tenslotte zijn gerichte vragen gesteld waarbij meer specifiek is ingegaan op bevorderende en belemmerende factoren bij het signaleren en rapporteren van kindermishandeling (zie Bijlage B).

Procedure

Het onderzoeksvoorstel is goedgekeurd door de ethische commissie van de afdeling Pedagogische Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen. Er zijn vervolgens 15 basisscholen, verdeeld over de drie noordelijke provincies, telefonisch of via email benaderd met de vraag of zij mee wilden werken aan dit onderzoek. Daarbij is uitgelegd dat er vooraf een toestemmingsformulier met informed consent zou worden overlegd (zie Bijlage A). In die toestemmingsbrief is men geïnformeerd over het onderzoek en de werkwijze. Tevens werd daarin uitgelegd dat alle informatie die tot identificatie van een persoon of school kon leiden, geanonimiseerd zouden worden. De informed consent omvatte de verklaring dat men op de hoogte was van het onderzoek, dat men vrijwillig deelnam en toestemming gaf voor audio-opname. Vanwege de, in deze periode geldende, coronamaatregelen op de basisscholen zijn de interviews afgenomen via beeldbellen. Daarbij zijn audio-opnamen gemaakt, die vervolgens zijn getranscribeerd.

Analyse

De getranscribeerde interviews zijn geanalyseerd middels een inductieve thematische analyse (Braun & Clarke, 2006). De data is open gecodeerd. Allereerst zijn in de transcripties de genoemde redenen om de zorgen wel of niet te melden gecodeerd. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen bevorderende en belemmerende factoren. Eventuele overlap binnen de codes zijn vervolgens samengevoegd. De uiteindelijke codes zijn ondergebracht in drie overkoepelde categorieën die, vanuit de literatuur, van invloed zijn gebleken op de besluitvorming in het rapporteren van kindermishandeling (Ayling et al., 2019; Bunting et al., 2010; O'Toole et al., 1999; Ricks et al., 2019; Stam, 2005; Walsh et al., 2008; Baumann et al.,

2011). Het gaat dan om casusfactoren, leerkrachtfactoren en organisatiefactoren. Binnen die globale onderverdeling zijn de bevindingen uiteindelijk in de resultatensectie gepresenteerd.

Resultaten

In dit hoofdstuk worden de bevindingen vanuit de interviews weergegeven als belemmerende en bevorderende factoren in de besluitvorming om zorgen te rapporteren. Binnen deze onderverdeling worden de bevindingen verder gecategoriseerd in casus-, leerkracht- en organisatiefactoren.

Belemmerende Factoren

Casusfactoren

Er zijn door de participanten diverse aspecten op casusniveau benoemd. Dit betreft redenen die betrekking hebben op de omstandigheden ten aanzien van de casus zelf, zoals de hoeveelheid signalen die men heeft, hoe duidelijk het bewijs is en de aanwezigheid van hulpverlening in het gezin. Zo noemen meerdere participanten (A, B, C, F, H) redenen die verband houden met het hebben van *onvoldoende duidelijkheid*. Zij gaven aan dat ze vaak onvoldoende feiten tot hun beschikking hadden om tot een helder oordeel te komen. Daarbij werden ook vaak twijfels over hun eigen interpretaties van de signalen genoemd (verhouding feiten-interpretaties). In het verlengde daarvan liggen de, door participanten (A, F) genoemde, redenen die kunnen worden samengevat als *gemengde signalen*. Tegenstrijdigheid in de casus zelf, speelde bij hen een rol om van een melding af te zien. Zo geeft participant A aan: “Dat was gewoon wel een hele vrolijke jongen in de klas, dus dan doe je het toch nog maar niet”.

Ook de inzet van hulpverlening speelt op casusniveau een rol. Meerdere participanten (B, E, F, D, G, H) gaven aan dat zij niet tot melding overgingen, omdat er al sprake was van hulpverlening in het gezin. Het ging dan zowel om aanwezige *hulpverlening in het gezin* als om de situatie waarin men voornemens was om hulpverlening in te zetten (*ouders erkennen problemen en accepteren hulp*). Zo geeft participant B aan: “We weten dat daar van alles speelt, zeg maar. Maar ook dat daar al meer [hulpverlening] op zit. Dus eigenlijk doen wij daar verder niks aan”. Een andere participant (F) legt uit: “Dat er dus al wel zorg in dat gezin zit, dat zorgt er wel voor dat ik iets meer gerust gesteld ben.” Ouders’ erkenning van de problemen en hun bereidheid om hulp te accepteren was voor enkele participanten (D, G, H) reden om niet tot een zorgmelding over te gaan. Zij uiten hun vertrouwen in de ouders en in

de verwachting dat vrijwillige hulpverlening effectiever zou zijn dan via een zorgmelding. Een intern begeleider verwoordt dit als een eerste stap: “Je kan natuurlijk prima eerst inzetten op hulpverlening en als ouders daar niet in meegaan en het geeft te weinig effect, de zorgen blijven, dat je dan alsnog een melding doet.”

Leerkrachtfactoren

Uit de interviews kwamen diverse leerkrachtfactoren naar voren die een rol speelden bij het doen van een melding. Eén van de voornaamste belemmeringen die door participanten werd genoemd was de *angst* voor de gevolgen van een melding en *onzekerheid* over bijvoorbeeld de juistheid van de interpretaties. Zo benoemt de helft van de participanten (A, C, F, H) de angst dat een zorgmelding de (vertrouwens)relatie met ouders onder druk kan zetten als reden om niet tot een zorgmelding over te gaan. Participant H legt daarover uit: “Wij waren van mening dat op het moment dat wij wel op dat onderzoek zouden aansturen, dat het vertrouwen van ouders in school, wat juist wel weer een beetje groeiende was, geschaad zou worden”. In het verlengde daarvan ligt de vrees dat ouders het kind van school zullen halen. Dit argument is door alle participanten genoemd als reden om te twijfelen of af te zien van een zorgmelding. Een andere gehoorde vrees is dat een zorgmelding negatieve consequenties voor het kind zal hebben (A, C). Ten aanzien van dat punt legt participant A uit: “En ik denk dan ook gelijk aan een uithuisplaatsing en zo en dat zijn helemaal geen dingen die je je voor ogen hebt”. Daarnaast is door meerdere participanten (B, F) het risico aangehaald dat een melding onterecht kan zijn. Dat risico zou hun terughoudendheid om te melden hebben vergroot, met als reden, zoals participant F aangeeft “je kan ook iemand er echt mee beschadigen”. Tenslotte wordt ook de eigen onzekerheid door een aantal participanten benoemd, zoals door deze participant (A): “Ik twijfel sowieso altijd heel snel hoor, dus dat helpt natuurlijk niet mee”.

Naast *angst en onzekerheid* hebben de participanten ook aspecten genoemd die te maken hebben met hun *eigen overtuigingen*, die hen ervan weerhouden hebben om hun zorgen te rapporteren. Zo benoemen sommige participanten (C, D en H) het belang dat zij hechten aan de school als veilige plek voor de leerling. “School is eigenlijk de enige plek waar het kind zich nog een beetje kan vergeten en waar hij zich veilig voelt, zichzelf kan zijn. En als je dat op het spel zet...”, aldus participant D. Tenslotte wordt nog door meerdere participanten benoemd dat men niet tussen kind en ouders wil gaan staan.

Organisatiefactoren

De participanten hebben meerdere factoren benoemd die verband houden met de organisatie waarbinnen zij werken. Het gaat dan bijvoorbeeld om een ervaren *gebrek aan hulp en steun vanuit de organisatie* (C, D). Zo vertelde participant C ten aanzien van haar zorgen: “Maar op het moment dat ik die zorgen met collega's gedeeld heb en ook met mijn ib'er, toen zeiden ze: nou dat valt allemaal wel mee hoor”. Participant C en D geven beiden aan dat dit de consequentie heeft dat zij nog steeds wel eens met twijfels terugkijken op een besluit om af te zien van een zorgmelding. In sommige andere situaties was het daarentegen een reden om zich minder zorgen te maken nu bleek dat anderen de signalen niet als zorgelijk ervoeren.

De indruk hebben zelf *onvoldoende geschoold* te zijn, wordt door enkele participanten (C, F en G) genoemd als één van de mogelijke onderliggende redenen voor niet-melden. Dit resulteert volgens hen in een gebrek aan kennis, zowel met betrekking tot signaleren als ten aanzien van rapporteren. Participant C concludeert dat zij en haar collega's daardoor: “wel eens signalen missen”.

Tenslotte werd door participant A en H een *gebrek aan vertrouwen in Veilig Thuis* als argument aangehaald om af te zien van een melding. Het gaat bijvoorbeeld om hetgeen deze participant aangeeft als argument om te twijfelen over het rapporteren van de zorgen: “ik weet niet zeker of Veilig Thuis helemaal wel doordringt tot de zaak. Vaak levert het niks op, maar wel de ellende van dien”. Ook de eerdergenoemde angst voor een uithuisplaatsing (zie leerkrachtfactoren) zou verband kunnen houden een gebrek aan vertrouwen in Veilig Thuis te maken.

Bevorderende Factoren

Casusfactoren

Diverse participanten (A, C, D, E, F, H) hebben aangegeven dat er bij *duidelijke signalen* vaker tot een melding werd overgegaan. In sommige situaties blijken de signalen zo duidelijk, dat er geen twijfel bestaat over de vraag of de zorgen terecht zijn. Zo verklaart participant A over de zorgelijke signalen: “. . . zodanig, dat het gewoon een gevaarlijke situatie was. En er was gewoon geen twijfel eigenlijk”. In het verlengde van die duidelijkheid noemt een aantal participanten (A,D, F, E) dat hulpvragen, die rechtstreeks van het kind kwamen (disclosure), hun motivatie vergrootte om een zorgmelding te doen. Dat is een vrij kort verband, zo blijkt uit de woorden van participant D: “Wij moeten hier eigenlijk wel iets

mee, want zij vertelt dit dus aan ons”. Het kan ook gebeuren dat niet de hulpvraag van een kind, maar de stimulans van een ouder als extra aanzet wordt ervaren om tot een zorgmelding over te gaan. Zo vertelde participant A: “Er kwam bij het geval wat wel gemeld is een hele duidelijke hulpvraag vanuit de vader, die dus niet meer bij de moeder woonde, zo van: ‘alsjeblieft meldt het, want dan kan er actie ondernomen worden’.”

Terwijl enkele participanten aangaven dat het erkennen van de problemen en het accepteren van hulp door ouders juist leidde tot het afzien van een melding, gaf participant A aan dat dit (*ouders erkennen problemen en accepteren hulpverlening*) juist wel een reden was om tot melding over te gaan. Zij herinnert zich: “Moeder gaf ook zelf heel duidelijk aan: ‘ja, ik kan het ook gewoon niet en ik heb hulp nodig’.”

Leerkrachtfactoren

Uit de ervaringen van participanten (D, F, H) komt naar voren dat men eerder een zorgmelding doet, wanneer men de overtuiging heeft dat het gezin (meer) hulp nodig heeft (*overtuiging gezin heeft baat bij (meer) hulp*). Deze participanten D, F en H gaven aan dat ze na het oppikken van signalen graag de (al dan niet reeds betrokken) hulpverlening wilden activeren. Zo stelde participant D: “Toen hebben we wel gezegd van: ‘wij gaan hier wel een zorgmelding van maken, want door de zorgmelding komt er ook weer even... nou ja, krijgt de hulpverlening ook weer even een prikkel’.”

Organisatiefactoren

De ondervonden *hulp en steun vanuit de organisatie* werd door de participanten (A, C, D, F) ook als één van de voornaamste factoren aangemerkt. Zij gaven aan dat het dan gaat om zowel het feit dat de anderen het met hen eens zijn over de keuze van een zorgmelding als om het daadwerkelijk delen of overnemen van taken in de vervolgstappen. Door meerdere participanten (A, C, D) is aangegeven dat ze het als helpend of ontlastend ervaren (zouden) hebben dat de intern begeleider of directeur een rol in het geheel had ingenomen en bijvoorbeeld de gesprekken met ouders overneemt. Zo gaf participant A aan: “Dat was nog met . . . [geanonimiseerd], de oude directrice, die neemt dan wel de touwtjes in handen, dus dat is dan wel prettig dan”. Een intern begeleider (D) toont haar begrip voor die gewenste rol in haar uitleg: “daarom ben jij als ib'er daar [gesprekken met ouders] ook bij en mijn relatie met ouders is anders. . . . Ik heb afstand en ik kan dat, zeg maar, dan neem ik die rol op mij, dat ik dan de boeman ben, zeg maar.”

Tenslotte hebben enkele participanten (D, H) *overleg met Veilig Thuis* als stimulans ervaren om tot melden over te gaan. Participant D zegt daarover: “Dit zijn ook wel signalen die eigenlijk best wel duidelijk zijn. Maar toch even die bevestiging van: zie ik het goed en heb ik de juiste stappen genomen? Toch even contact en advies van: is dit meldingswaardig, zeg maar”. Eén van hen (H) geeft aan, bij twijfel, altijd vrijblijvend met Veilig Thuis te overleggen door de casus anoniem voor te leggen met de vraag “hoe in deze situatie te handelen”. Het is dus evengoed mogelijk dat overleg met Veilig Thuis in andere situaties juist niet tot een formele zorgmelding leidt.

Conclusie en Discussie

Dit onderzoek heeft in kaart gebracht welke beweegredenen een rol spelen bij de keuze van onderwijsprofessionals om hun zorgen al dan niet bij Veilig Thuis te rapporteren. Uit het onderzoek blijkt dat het rapporteren van zorgen vooral wordt belemmerd door *onvoldoende duidelijkheid* in de signalen, het ervaren van *angst en onzekerheid* en *geen hulp of steun vanuit de organisatie* krijgen. Argumenten die vaker wél tot een melding leiden, zijn: *duidelijke signalen, overtuigingen van de leerkracht* en *hulp en steun vanuit de organisatie*. Zowel de belemmerende als de bevorderde factoren bevatten zowel casus-, als leerkracht- en organisatiefactoren. Dit sluit aan bij de theorie van Baumann (2011), waarin wordt gesteld dat vanuit al deze factoren afwegingen worden gemaakt in het psychologische besluitvormingsproces. Onderstaand worden de voornaamste argumenten meer uiteengezet en tot elkaar verhouden.

In overeenstemming met onderzoek van O’Toole (1999) en Walsh (2008) gaven de participanten in het onderzoek aan dat *onvoldoende duidelijke en/of tegenstrijdige signalen* een belangrijke reden waren om zorgen niet te melden. In het verlengde van deze casusfactoren, ligt de *angst en onzekerheid* van de leerkracht. Dit wordt in de literatuur eveneens als knelpunt van niet-melden genoemd (Baartman, 2013; Stam, 2005; Vuijsje, 2016). Er lijkt hierin een wisselwerking met de casusfactoren te liggen, aangezien de angst om te snel conclusies te trekken, bijvoorbeeld kan voortkomen uit onvoldoende duidelijke en/of gemengde signalen die men in de casus treft. Die angst om te snel conclusies te trekken, kan vervolgens leiden tot een angst voor een onterechte melding.

In overeenstemming met stap 2 van de meldcode, waarin overleg met een (deskundig)

collega als tussenstap benoemd wordt (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2018), noemen de participanten *hulp en steun vanuit de organisatie* ook een belangrijk punt. Men ervaart de bevestiging en medewerking van een collega, intern begeleider of directie veelal als voorwaarde om vervolgstappen te zetten.

De *aanwezigheid van hulpverlening en/of de bereidheid hulp te accepteren* was ook een veelgenoemde reden om van een zorgmelding af te zien. Er waren echter ook participanten die juist aangaven een zorgmelding te doen vanuit hun *overtuiging dat het gezin baat heeft bij (meer) hulp*. Laatstgenoemde groep handelt daarmee in lijn met bevindingen uit de literatuur, dat de inzet van specialistische hulpverlening noodzakelijk is om de onveilige situatie te kunnen stoppen (Tierolf et al., 2014; Van Rooijen et al., 2018). Vanuit de functie van Veilig Thuis bezien is de intentie of aanwezigheid van hulpverlening overigens geen specifieke reden om niet tot melding over te gaan. Door middel van het rapporteren van de vermoedens van kindermishandeling bij Veilig Thuis kunnen de zorgen juist door hen worden gemonitord en is men bij een eventuele volgende melding al op de hoogte van de eerdere situatie (Baeten et al., 2019; Van Dijk, 2019).

Naast deze bevindingen uit het onderzoek, zijn er ook enkele opvallendheden naar voren gekomen. Zo lijkt een deel van de participanten in de veronderstelling dat ze al relatief veel ‘bewijslast’ moeten hebben, alvorens ze tot een melding overgaan. Bij het melden gaat het echter ook om vermoedens. Het is uiteindelijk de taak van Veilig Thuis om onderzoek te doen of er daadwerkelijk sprake is van kindermishandeling (Baeten et al., 2019). Door de participanten zijn ook argumenten aangehaald die direct in strijd met de richtlijnen zijn. Zo bleek bij de helft van de participanten de relatie met ouders een belemmering te zijn om hun zorgen te melden. Ook was er één leerkracht die de zorgen niet meldde vanwege de veronderstelling dat er alleen gemeld mag worden met toestemming van ouders (en de ontkennende ouders gaven geen toestemming, waardoor een melding uitbleef). In genoemde voorbeelden lijkt het belang van het kind op dat moment niet voorop te staan. Hoewel er geen meldplicht bestaat, hebben onderwijsprofessionals wel de verantwoordelijkheid om het belang van het kind voorop te stellen (Archard, 2015; Verenigde Naties, 1989).

Beperkingen van het Onderzoek

In dit onderzoek is verkend welke factoren meespelen bij het melden van zorgen, door een kleine, selectieve groep te interviewen. Daarbij is gebruik gemaakt van een gemakssteekproef. Dit brengt een risico op vertekening met zich mee. Zo hadden de participanten in dit onderzoek weinig ervaring met het rapporteren van hun zorgen. Hoewel

dat in lijn is met het onderzoek van Middel et al. (2019), waaruit bleek dat onderwijsprofessionals relatief weinig meldingen doen, kan dit de uitkomsten wel beperkt hebben (eenzijdigheid). Daarnaast was de steekproef op enkele sociaal-demografische kenmerken niet representatief. Om deze redenen is voorzichtigheid geboden bij het generaliseren van de resultaten. Voor een verkennend onderzoek lijken de bevindingen echter voldoende basis om verder te bestuderen, aangezien de in het onderzoek gehoorde argumenten grotendeels overeenkomen met de bevindingen uit eerdere onderzoeken (Ayling et al. 2019; Bunting et al., 2010; O'Toole et al., 1999; Ricks et al., 2019; Stam, 2005; Walsh et al., 2008).

Een andere beperking betreft het missen van casusinformatie. Bij gebrek aan die informatie kan niet worden nagegaan of de beslissingen van de participanten gerechtvaardigd waren. Daardoor kunnen niet of nauwelijks interpretaties plaatsvinden over de betekenis van de door hun aangedragen beweegredenen om wel of niet te melden.

Aanbevelingen

Concluderend kan worden gesteld dat dit verkennende onderzoek enkele indicatoren heeft opgeleverd, welke bij de betreffende participanten een rol hebben gespeeld in hun afwegingen. Onduidelijk is echter in welke mate de afzonderlijke factoren van invloed zijn. Breder onderzoek zou zich kunnen richten op de vraag op welke wijze en/of in welke mate de gevonden factoren de keuze om te melden beïnvloeden. De aanvullende kennis die dat voortbrengt, zou wellicht specifiekere aangrijpingspunten voor interventies of beleid met zich mee kunnen brengen.

Uit het onderzoek bleek dat leerkrachten vaak onvoldoende op de hoogte waren van de diversiteit aan taken en functies die tot de organisatie Veilig Thuis behoren. Zo is de aanwezigheid of (voorgenomen) inzet van hulpverlening bij een aantal participanten reden geweest om van een zorgmelding af te zien, omdat het doel (hulp in en/of zicht op het gezin) daarmee bereikt zou zijn. Echter, naast het beoordelen van de veiligheid en het eventueel overdragen van een casus aan de hulpverlening, heeft Veilig Thuis ook de taak om cases te *monitoren*. Het gaat dan om het combineren van informatie van meerdere melders, ook over een langere periode (Baeten et al., 2019; Factsheet Radarfunctie Veilig Thuis, 2017). Met een zorgmelding kan de situatie dus beter worden gevolgd en is men bijvoorbeeld op de hoogte in het geval er weer eens een melding komt (Baeten et al., 2019; Van Dijk, 2019).

Ook ten aanzien van enkele andere relevante belemmeringen is het van meerwaarde als men meer bekend zou zijn met de verschillende functies van Veilig Thuis. Participanten

gaven namelijk aan soms moeite te hebben met het interpreteren van signalen en ook wordt vaak aangegeven dat men angst en onzekerheid ten aanzien van zorgmeldingen ervaart. Ondersteuning bij het maken van afwegingen zou wenselijk zijn, opdat de gevallen van kindermishandeling er eerder/beter uit gedestilleerd kunnen worden. Veilig Thuis zou daar, vanuit hun *advies- en ondersteuningstaak*, wellicht vaker een rol in kunnen spelen (Baeten et al., 2019). Deze functie van Veilig Thuis wordt echter nog weinig benut door scholen. Twee participanten waren op de hoogte van deze functie en bevestigen de meerwaarde daarvan in hun verhaal. Zij vertelden, bij signalen, altijd vrijblijvend en anoniem overleg te plegen met Veilig Thuis en daar zeer positief over te zijn. Nader onderzoek zou kunnen uitwijzen op welke wijze bekendheid met deze functies en een lagere drempel naar Veilig Thuis zou kunnen worden bewerkstelligd. Het aspect van laagdrempeligheid wordt ook door Steketee et al. (2020) benoemt als samenwerkingbevorderend.

Een gebrek aan kennis en vaardigheden werd verondersteld door de participanten zelf, maar kan ook worden geconcludeerd uit bijvoorbeeld de genoemde moeite met interpreteren van signalen en enkele onjuiste veronderstellingen die in de interviews voorbij zijn gekomen (zoals de opvallende misinterpretatie dat zorgen niet bij Veilig Thuis gerapporteerd mogen worden zonder toestemming van ouders). Het ontwikkelen van meer kennis en vaardigheden ten aanzien van dit onderwerp lijkt van belang om situaties van kindermishandeling adequaat te kunnen signaleren en mogelijk angsten en onzekerheden weg te nemen. Onderzoeken tonen echter verschillende uitkomsten ten aanzien van de effecten van dergelijke trainingen (Alvarez et al., 2004; Baartman, 2013; Walsh et al., 2008; Weegar & Romano, 2019). Nader onderzoek zou moeten uitwijzen op welke wijze onderwijsprofessionals vaardiger kunnen worden met betrekking tot signaleren en rapporteren. Daarmee zou ook het adequater leren wegen van signalen kunnen worden verbeterd. In het onderzoek bleek namelijk dat bepaalde argumenten, waaronder het feit dat het kind vrolijk oogt, de erkenning van de problemen door ouders en de aanwezigheid van hulpverlening in het gezin, vaak zodanig vertrouwen te wekken, dat er om die reden vaak van een zorgmelding af wordt gezien. Hoewel dit terechte argumenten kunnen zijn, heeft dit ook het risico in zich van het (onbewust) positiever interpreteren van de signalen. Vanuit ongeloof en/of onzekerheid kunnen mensen immers neigen tot een positievere inkleuren van de signalen (Bunting et al., 2010; Child Protection Lessons, 2012). Bovengenoemde aanbeveling om de kennis en vaardigheden te verbeteren, zou ook in deze context dus van meerwaarde zijn, aangezien met een meer gedegen weging van de signalen, het risico op een te positieve interpretatie kan worden verminderd.

Met deze aanbevelingen voor nader onderzoek kan verder worden toegewerkt naar

het vergroten van de kennis omtrent de belemmeringen, die tot het lage aantal zorgmeldingen leiden. De indicatoren, die dit verkennende onderzoek heeft opgeleverd, kunnen dus als basis voor verder onderzoek worden gezien.

Literatuurlijst

- Alink, L., Prevoo, M., Van Berkel, S., Linting, M., Klein Velderman, M. & Pannebakker, F. (2017). *NPM-2017: Nationale Prevalentiestudie Mishandeling van Kinderen en Jeugdigen*. Universiteit Leiden en TNO. <http://hdl.handle.net/20.500.12832/2241>
- Alvarez, K.M., Kenny, M.C., Donohue, B., & Carpin, K.M. (2004). Why are Professionals Failing to Initiate Mandated Reports of Child Maltreatment, and are there any Empirically Based Training Programs to Assist Professionals in the Reporting Process? *Aggression and Violent Behavior*, 9(5), pp. 563-578.
<https://doi.org/10.1016/j.avb.2003.07.001>
- Archard, D. (2015). *Children: Rights and Childhood. Third Edition*. Taylor & Francis Ltd.
- Augeo (n.d.). *Getuige van Partnergeweld*. <https://www.augeo.nl/nl-nl/kindermishandeling/getuige-van-partnergeweld/>
- Augeo (2015). *Toxische Stress*. <https://www.augeo.nl/~media/Files/Bibliotheek/Augeo-Toxische-Stress>
- Ayling, N. J., Walsh, K., & Williams, K. E. (2019). Factors Influencing Early Childhood Education and Care Educators' Reporting of Child Abuse and Neglect. *Australian Journal of Early Childhood*, 45(1), 95–108.
<https://doi.org/10.1177%2F1836939119885307>
- Baartman, H. (2013). Internationale Onderzoeken Wijzen uit: Schroom om te Melden bij Leerkrachten is Hoog. *Tijdschrift Kindermishandeling*.
https://data.maglr.com/149/legacy/userfiles/usersdata/734/library/6179/pdf/het_melden_van_kindermishandeling_door_professionals_herman_baartman_voor_tijdschrift_kindermishandeling.pdf
- Baeten, P., Van Beurden, M., Haxe, I., Janssen, L., Mourits, & Hille Ris Lambers, N. (2019). *Handelingsprotocol Veilig Thuis 2019*. Landelijk Netwerk Veilig Thuis.

https://veiligthuis.nl/wp-content/uploads/2018/12/Veiligthuis-interactief-protocol_v3.pdf

Baumann, D.J., Dalgleish, L., Fluke, J., & Kern, H. (2011). *The Decision-Making Ecology*. American Humane Association.

<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199973729.003.0002>

Bosdriesz, M., Van den Burg, M. & Dopper, C. (2019). *Kindermishandeling Zien en Samen Aanpakken. De Verbeterde Meldcode in de Ondersteuningsroute van het Voortgezet Onderwijs*. <https://www.nji.nl/publicaties/kindermishandeling-zien-en-samen-aanpakken-in-het-voortgezet-onderwijs>

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using Thematic Analysis in Psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Bryant, J. K. (2009). School Counselors and Child Abuse Reporting: A National Survey. *Professional School Counseling*, 12(5), 333-342.

<https://doi.org/10.5330/PSC.n.2010-12.333>

Bunting, L., Lazenbatt, A., & Wallace, I. (2010). Information Sharing and Reporting Systems in the UK and Ireland: Professional Barriers to Reporting Child Maltreatment Concerns. *Child Abuse Review*, 19(3), 187–202. <https://doi.org/10.1002/car.1076>

CCE Pro (2016, 31 oktober). 'Onbestaanbaar Waar' - Aafke Scharloo - CCE Podium [video]. Vimeo. <https://vimeo.com/189614076>

Chitiyo, J., & Pietrantoni, Z. (2019). The Impact of Child Maltreatment on the Educational and Psychological Well-Being of Students. *Journal of School Counseling*, 17(18).

Cuijpers, P., Smit, F., Unger, F., Stikkelbroek, Y., Ten Have, M. & De Graaf, R. (2011). The Disease Burden of Childhood Adversities in Adults: A Population-based Study. *Child Abuse & Neglect*, 35(11), 937-945. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2011.06.005>

- Child Protection Lessons (2012, 14 november). *Child Protection Lessons. The rule of optimism*. [Child Protection Lessons: The rule of Optimism \(child-protection-lessons.blogspot.com\)](http://child-protection-lessons.blogspot.com)
- Dopper, C. & Bosdriesz, M. (2019). *Kindermishandeling Zien en Samen Aanpakken. De Verbeterde Meldcode in de Ondersteuningsroute van het Basisonderwijs*. Nederlands Jeugdinstituut. <https://www.nji.nl/publicaties/kindermishandeling-zien-en-samen-aanpakken-in-het-basisonderwijs>
- Van der Put, C.E. & Assink, M. (2017). De Prevalentie van Kindermishandeling in Nederland; het Belang van Nauwkeurige Schattingen. *Kind & Adolescent*, 38 (1), 62-65. <https://doi.org/10.1007/s12453-017-0138-7>
- Factsheet Radarfunctie Veilig Thuis* [fact sheet]. (2017). Movisie. <https://vng.nl/publicaties/factsheet-radarfunctie-veilig-thuis>
- Felitti, V.J., Anda, R.F., Nordenberg, D., Williamson, D.F., Spitz, A.M., Edwards, V., Koss, M.P. & Marks, J.S. (1998). Relationship of Childhood Abuse and Household Dysfunction to Many of the Leading Causes of Death in Adults. The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. *American Journal of Preventive Medicine*. 14(4), 245-258. [https://doi.org/10.1016/S0749-3797\(98\)00017-8](https://doi.org/10.1016/S0749-3797(98)00017-8)
- Flick, U. (2018). *An Introduction to Qualitative Research. Sixth Edition*. Sage Publications.
- Geurts, E. (n.d.-a). *Langetermijngevolgen van Kindermishandeling*. https://www.augeomagazine.nl/nl/magazine/4928/717834/gevolgen_kindermishandeling.html
- Geurts, E. (n.d.-b). *Traumatische Jeugdervaringen. Zeven Langetermijngevolgen*. https://www.augeomagazine.nl/nl/magazine/9209/775158/7_gevolgen_kindermishandeling_laait_soms_levenslang_sporen_na.html

- Gilbert, R., Kemp, A., Thoburn, J., Sidebotham, P., Radford, L., Glaser, D., & MacMillan, H.L. (2009). Recognizing and Responding to Child Maltreatment. *The Lancet* 373, 167–180. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(08\)61707-9](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(08)61707-9)
- Gilbert, R., Widom, C.S., Browne, K., Fergusson, D., Webb, E. & Janson, S. (2008). Consequences of Child Maltreatment in High-income Countries. *The Lancet*, 373(9657), 68-81. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(08\)61706-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(08)61706-7)
- Hogendorp, S. (2016, 5 oktober). *Signaleren van Misbruik en Mishandeling moet Beter*. <https://www.zorgwelzijn.nl/signaleren-van-misbruik-en-mishandeling-moet-beter/>
- Inspectie van het Onderwijs (n.d.). *Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling*. <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/meldcode>
- Jeugdwet. (2020). <https://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2021-07-01>
- Kesner, J.E., & Robinson, M. (2002). Teachers as Mandated Reporters of Child Maltreatment: Comparison with Legal, Medical, and Social Services Reporters. *Children & Schools*, 24(4), 222–231. <https://doi.org/10.1093/cs/24.4.222>
- Lünnemann, K., & Pels, T.V.M. (2013). *Van Generatie op Generatie: Een Literatuurstudie naar het Doorbreken van Geweld en de Rol van Opvoeding*. Verwey-Jonker Instituut. https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2020/07/8865_Van-generatie-op-generatie-2.pdf
- Middel, F., Grietens, H., López López, M., Knorth, E. J., & Bouma, H. (2019). *Hestia Research Project: Resultaten van de Dossierstudie*. Rijksuniversiteit Groningen. https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/93540011/Report_on_case_file_study_in_Dutch.pdf
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (n.d.). *Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling*. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>

- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2013). *Veelgestelde vragen meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling* [Brochure].
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/documenten/brochures/2011/06/28/veelgestelde-vragen-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2018). *Afwegingskader Meldcode. Onderwijs en Leerplicht/RMC*.
[afwegingskader bij meldcode kindermishandeling.pdf \(poraad.nl\)](https://www.poraad.nl/afwegingskader_bij_meldcode_kindermishandeling.pdf)
- O'Toole, R., Webster, S. W., O'Toole, A. W., & Lucal, B. (1999). Teachers' Recognition and Reporting of Child Abuse: A Factorial Survey. *Child Abuse & Neglect*, 23(11), 1083–1101. [https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/S0145-2134\(99\)00074-5](https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/S0145-2134(99)00074-5)
- Putnam-Hornstein, E., Needell, B., & Rhodes, A.E. (2013). Understanding Risk and Protective Factors for Child Maltreatment: The Value of Integrated, Population-Based Data. *Child Abuse & Neglect: The International Journal*, 37(2), 116–119.
<http://dx.doi.org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/j.chiabu.2012.08.006>
- Ricks, L., Tuttle, M., Land, C., & Chibbaro, J. (2019). Trends and Influential Factors in Child Abuse Reporting: Implications for Early Career School Counselors. *Journal of School Counseling*, 17(16). <https://eric.ed.gov/?id=EJ1217455>
- School en Veiligheid. (2021, 24 februari). *Taken en Functies op het Gebied van Sociale Veiligheid. Aandachtsfunctionaris*.
<https://www.schoolenveiligheid.nl/kennisbank/taken-en-functies-op-het-gebied-van-sociale-veiligheid/>
- Sikes, A., Remley, T.P., Jr., & Hays, D.G. (2010). Experiences of School Counselors during and after Making Suspected Child Abuse Reports. *Journal of School Counseling*, 8(21). <https://eric-ed-gov.proxy-ub.rug.nl/?id=EJ885224>

- Sinanan, A.N. (2011). Bridging the Gap of Teacher Education about Child Abuse. *Educational Foundations*, 25(3-4), 59–73.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ954988.pdf>
- Speetjens, P., Thielen, F., Ten Have, M., De Graaf, R. & Smit, F. (2016). Kindermishandeling: Economische Gevolgen op Lange Termijn. *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 58(10), 706-711.
<https://www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl/assets/articles/58-2016-10-artikel-speetjens.pdf>
- Stam, C. (2005). *Angst weerhoudt leerkrachten mishandeling te signaleren: 'Je ziet het, maar je hebt geen bewijs'*. Zorg+Welzijn. <https://www.zorgwelzijn.nl/angst-weerhoudt-leerkrachten-mishandeling-te-signaleren-je-ziet-het-maar-je-hebt-geen-bewijs-zwz012780w/>
- Steketee, M. (2017). *De Olifant in de (Kinder)kamer. Intergenerationele Overdracht van Geweld in Gezinnen: hoe Doorbreken we de Cirkel?* [oratie]. Erasmus Universiteit Rotterdam, Verwey-Jonker Instituut. <https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2020/07/de-olifant-in-de-kinder-kamer-2.pdf>
- Steketee, M., Tierolf, B., Lünemann, K. & Lünemann, M. (2020). *Kwestie van Lange Adem. Kan Huiselijk Geweld en Kindermishandeling echt Stoppen?* Verweij-Jonker Instituut. https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2021/02/216037_Kwestie_van_lange_adem-WEB.pdf
- Ten Boom, A. & Wittebrood, K. (2019). *De Prevalentie van Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in Nederland*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum Ministerie van Justitie en Veiligheid.
https://www.eerstekamer.nl/overig/20190205/de_prevalentie_van_huiselijk/document
- Thielen, F., Ten Have, M., De Graaf, R., Cuijpers, P., Beekman, A., Evers, S. & Smit F. (2016). Long-term Economic Consequences of Child Maltreatment: a Population-based Study. *European Child and Adolescent Psychiatry*, 25, 1297–1305.
<https://doi.org/10.1007/s00787-016-0850-5>

- Tierolf, B., Lünemann, K. & Steketee, M. (2014). *Doorbreken Geweldspatroon Vraagt Gespecialiseerde Hulp. Onderzoek naar Effectiviteit van de Aanpak Huiselijk Geweld in de G4*. Verwey-Jonker Instituut. https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2020/07/1366_Doorbreken-geweldspatroon-vraagd-gespecialiseerde-hulp_Web-2.pdf
- Van den Berg, L.J.M. (2021). *The Impact of Trauma: a Focus on the Neural Correlates of Intergenerational Transmission of Child Maltreatment*. [doctoral thesis]. Universiteit Leiden. <https://hdl.handle.net/1887/3191986>
- Van de Putte, E.M. (2013). Inleiding Kindermishandeling. In E.M. van de Putte, I.M.A. Lukkassen, I.M.B. Russel & A.H. Teeuw (Reds.), *Medisch Handboek Kindermishandeling* (pp. 3-10). Bohn Stafleu van Loghum. https://doi.org/10.1007/978-90-313-9185-1_1
- Van der Put, C.E. & Assink, M. (2017). De Prevalentie van Kindermishandeling in Nederland; het Belang van Nauwkeurige Schattingen. *Kind & Adolescent*, 38 (1), 62-65. <https://doi.org/10.1007/s12453-017-0138-7>
- Van Dijk, A. (2019). We Moeten Geweld Beter Samen Aanpakken. *Zorg+Welzijn* 25(1), 30-31. <https://doi.org/10.1007/s41185-019-0009-6>
- Van Gemert, M. (2019). *Praktijkboek Praten met Kinderen over Kindermishandeling*. Bohn Stafleu van Loghum.
- Van Rooijen, K., Berg, T. & Bartelink, C. (2018). *Wat werkt bij de aanpak van kindermishandeling?* Nederlands Jeugdinstituut. <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-06/Wat-werkt-bij-de-aanpak-van-kindermishandeling.pdf>
- Verenigde Naties. (1989). *Verdrag Inzake de Rechten van het Kind*. <https://wetten.overheid.nl/BWBV0002508/2002-11-18>

- Vink, R., De Wolff, M., Broerse, A. & Kamphuis, M. (2020). *Richtlijn Kindermishandeling*. Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk, Nederlands Instituut van Psychologen, Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen.
<https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2020/08/Richtlijn-Kindermishandeling-2020.pdf>
- Vink, R., Van der Pal, S., Eekhout, I., Pannebakker, F. & Mulder, T. (2016). *Ik Heb al Veel Meegemaakt. Ingrijpende Jeugdervaringen (ACE) bij Leerlingen in Groep 7/8 van het Regulier Basisonderwijs*. TNO/Augeo Foundation Jongerentaskforce.
<http://resolver.tudelft.nl/uuid:641d3e67-38e3-45f5-ad8e-47894d82a4be>
- Vuijsje, H. (2016). *Ik Kijk Niet Weg. Eindrapport Taskforce Kindermishandeling en Seksueel Misbruik, november 2016*. Tasforce Kindermishandeling en Seksueel Misbruik.
<http://toolkit.meldcodekmko.nl/wp-content/uploads/2018/12/Eindrapport-Taskforce-Kindermishandeling-en-seksueel-misbruik-Ik-kijk-niet-weg.pdf>
- Walsh, K., Bridgstock, R., Farrell, A., Rassafiani, M., & Schweitzer, R. (2008). Case, Teacher and School Characteristics Influencing Teachers' Detection and Reporting of Child Physical Abuse and Neglect: Results from an Australian Survey. *Child Abuse & Neglect: The International Journal*, 32(10), 983–993.
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2008.03.002>
- Weegar, K., Romano, E. (2019). Child Maltreatment Knowledge and Responses Among Teachers: A Training Needs Assessment. *School Mental Health*, 11, 741–753
<https://doi.org/10.1007/s12310-019-09317-1>

Bijlage A
Informatiebrief met Toestemmingsformulier

Informatiebrief

Vanuit de masteropleiding Orthopedagogiek van de Rijksuniversiteit Groningen doen wij onderzoek naar de ervaringen die men in het basisonderwijs heeft met (vermoedens van) kindermishandeling. Door middel van dit onderzoek willen we inzicht krijgen in wat er op basisscholen met betrekking tot dit onderwerp gesignaleerd wordt en welke overwegingen en beslissingen men vervolgens maakt. Wij vragen vriendelijk uw medewerking aan dit onderzoek.

In het kort

Mogelijk bent u in uw onderwijsloopbaan wel eens een situatie tegengekomen waarin u zorgen had over de veiligheid of het welzijn van een leerling. Middels een interview wordt u gevraagd naar uw ervaringen daarmee. Het gaat vooral om hoe u dingen ervaren heeft en niet om specifieke informatie uit casussen. Indien er toch herleidbare informatie naar voren komt, zal er zorgvuldig met de privacy van de leerling worden omgegaan (zie AVG).

Wat kunt u verwachten?

De afname van het interview wordt gepland op een voor u gunstig moment en passende locatie. Dat kan bijvoorbeeld op uw school zijn, maar beeldbellen (Teams) is ook mogelijk. Voorafgaand aan het interview wordt het formulier 'geïnformeerde toestemming' (zie bijlage) doorgenomen. Deelname aan het onderzoek is geheel vrijwillig. U kunt zich te allen tijde, zonder verdere opgave van reden, terugtrekken uit het onderzoek.

Het interview duurt circa 45 minuten. Het gaat vooral om hoe u dingen ervaren heeft en niet om specifieke informatie uit casussen.

Vanwege de nauwkeurige verwerking van de informatie, zullen tijdens het interview audio-opnamen worden gemaakt.

Desgewenst kunnen, na afronding van het onderzoek, de onderzoeksbevindingen met u worden gedeeld.

AVG

Alle gegevens die tot identificatie van een persoon of school kunnen leiden, zullen tijdens de woordelijke uitwerking van de opnames worden geanonimiseerd. In overeenstemming met het protocol van de universiteit worden de audiobestanden nog 10 jaar beveiligd opgeslagen. De ethische commissie van de Rijksuniversiteit Groningen heeft dit onderzoek goedgekeurd.

GEÏNFORMEERDE TOESTEMMING

Onderzoek 'Zorgen omtrent welzijn en veiligheid'

Hierbij verklaar ik...

- ... dat ik de informatie over het onderzoek gelezen heb. Ik heb genoeg gelegenheid gehad om er vragen over te stellen.
- ... dat ik begrijp waar het onderzoek over gaat, wat er van me gevraagd wordt, hoe er met mijn gegevens wordt omgegaan, en wat mijn rechten als deelnemer zijn.
- ... dat ik begrijp dat deelname aan het onderzoek vrijwillig is. Ik kies er zelf voor om mee te doen. Ik kan op elk moment stoppen. Als ik stop hoef ik niet uit te leggen waarom. Stoppen zal geen negatieve gevolgen voor mij hebben.

Hieronder geef ik aan waar ik toestemming voor geef:

Toestemming voor deelname aan dit onderzoek:

- Ja, ik geef toestemming voor deelname aan dit onderzoek.
 Nee, ik geef geen toestemming voor deelname aan dit onderzoek

Toestemming voor het maken van audio-opnames tijdens het onderzoek:

- Ja, ik geef toestemming voor het maken van audio-opnames van mij als deelnemer.
 Nee, ik geef geen toestemming voor het maken van audio-opnames van mij.

Datum: _____

Naam: _____ Handtekening: _____

U heeft recht op een kopie van dit toestemmingsformulier.

Bijlage B
Interviewleidraad

INTERVIEWLEIDRAAD

Inleiding (zonder opname) (5 min)

- Bedanken voor deelname.
- Kort benoemen:
  - ✓ Achtergrond en doel interview: d.m.v. hun ervaringen inzicht krijgen in de signalering en besluitvorming omtrent doen van zorgmeldingen;
  - ✓ Anonimiteit kinderen en gezinnen benoemen;
  - ✓ Tijdsduur (ca. 45 minuten);
  - ✓ Audio-opname interview en verwerking van de gegevens.
- Informed consent laten tekenen.

Interviewvragen (audio-opname)

Algemene vragen:

- Wat is uw functie?
- Hoe lang bent u al werkzaam in het onderwijs?

Interview fase 1: casusvragen (ca. 10-15 min)

- Heeft u wel eens vermoedens van kindermishandeling gehad bij een leerling? Wilt u mij daarover vertellen?

Opties voor doorvragen:

- a. *Wat zag of hoorde u dat u zorgen baarde?*
- b. *Wat heeft u toen gedaan?*
- c. *Welke gedachten kwamen bij u op?*
- d. *Heeft u het ook met iemand besproken? (hoe verder aangepakt, steun, beleid, etc.)*
- e. *Wat is er besloten? (is er zorgmelding gedaan bij Veilig Thuis?)*
- f. *Welke afwegingen heeft u daarbij gemaakt?*
- g. *Welke reden(en) gaf/gaven de doorslag om wel/ geen melding te doen bij Veilig Thuis?*
- h. *Hoe kijkt u op die beslissing terug?*

Interview fase 2: contrasteren tussen casussen (10-15 min)

- We hebben deze casus nu uitvoerig besproken. In deze casus hebt u *wel/geen* zorgmelding gedaan bij Veilig Thuis. Bent u ook wel eens een situatie tegengekomen waarin u zich zorgen maakte om de veiligheid van een leerling, waarbij *wél/niet* een zorgmelding bij Veilig Thuis is gedaan? (*) Wilt u daar ook over vertellen?
Opties voor doorvragen: zie fase 1.
- Waarin verschilde deze casus volgens u van de vorige, waardoor u hierbij tot een andere beslissing kwam m.b.t. het wel of niet melden bij Veilig Thuis? *Eventueel doorvragen op signalen en afwegingen.*

(*) NB: Als er geen contrasterende casus is:

- Heeft u zich dan wel eens zorgen gemaakt om de veiligheid van een andere leerling? Kunt u daar ook iets over vertellen?
Opties voor doorvragen: zie fase 1.
- Waarin zat het verschil tussen deze twee casussen vooral?

Indien dit in de casussen relevant lijkt voor signalering en/of motivatie om zorgen te melden:

- U gaf aan dat u bij beide casussen wel/ niet overleg hebt gehad. Is dat gangbaar in uw organisatie?

Interview fase 3: abstractere vragen (10-15 min)

Alleen wat nog niet duidelijk vanuit casuïstiek:

- Wat is binnen uw school het beleid of werkwijze omtrent het doen van zorgmeldingen?
- Wat vindt u daarvan?
- Wat stimuleert u doorgaans om juist wel tot het doen van een zorgmelding over te gaan?
- Zijn er ook signalen waarvan u sowieso vindt dat er tot een zorgmelding moet worden overgegaan?
- Wat maakt dat u soms besluit om bij vermoedens toch geen zorgmelding te doen?

- Er bestaan verschillende soorten kindermishandeling, zoals fysieke mishandeling, psychische mishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik. Maakt het soort mishandeling verschil of u uw zorgen gaat melden?
- In hoeverre denk u dat u als leerkracht/ intern begeleider voldoende kennis bezit over signalen van kindermishandeling?
- In hoeverre denkt u dat u als leerkracht/ intern begeleider voldoende vaardig bent om signalen van kindermishandeling te interpreteren?
- Bent u bekend met de 'meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling'?
- Wordt deze gehanteerd binnen uw school? Op welke manier?

Afsluiting (1-5 min)

- We zijn aan het einde van het interview gekomen. Zijn er nog dingen voorbij gekomen, waar u graag nog iets over kwijt wilt, voordat ik de opname stop?

Nogmaals bedanken voor tijd en deelname.

Bijlage C
Codebook

